

Prehľad metód integrovania zo skript "skripta2.pdf":

Základné metódy výpočtu integrálov:

Tabuľkové integrály:

Substitučná metóda:

Metóda per partes:

Racionálne funkcie: $\frac{P(x)}{Q(x)}$

Rozklad na parciálne zlomky:

1. $\text{st}(P(x)) < \text{st}(Q(x))$, ak nie, tak vydelíme so zvyškom polynóm $P(x)$ polynómom $Q(x)$, t.j.
 $P(x) = P_1(x)Q(x) + Zv(x)$, pričom $\text{st}(Zv(x)) < \text{st}(Q(x))$
2. Rozložíme $Q(x)$ na súčin koreňových činiteľov, t.j. na tvar:

$$Q(x) = c(x - a_1)^{e_1}(x - a_2)^{e_2} \dots (x - a_n)^{e_n}(x^2 + c_1x + d_1)^{f_1} \dots (x^2 + c_mx + d_m)^{f_m}$$

3. Hľadáme koeficienty pre parciálne zlomky:

pre $(x - a)^n$: $\frac{A_1}{x-a} + \frac{A_2}{(x-a)^2} + \dots + \frac{A_n}{(x-a)^n}$

pre $(x^2 + ax + b)^m$: $\frac{B_1x+C_1}{x^2+ax+b} + \frac{B_2x+C_2}{(x^2+ax+b)^2} + \dots + \frac{B_mx+C_m}{(x^2+ax+b)^m}$

$\frac{Zv(x)}{Q(x)} = \frac{A}{x-a} + \dots + \frac{Bx+C}{(x^2+ax+b)} + \dots$, upravíme na spoločného menovateľa a porovnáme zodpovedajúce výrazy pri mocninách x -ka, čím dostaneme sústavu rovníc pre hľadané koeficienty.

Pomôcka pri zostavovaní sústavy: Po vynásobení menovateľom dostaneme: $Zv(x) = U(x)$, pričom $U(x)$ obsahuje neznáme koeficienty a mocniny x -ka. Dosadením hodnoty a dostaneme koeficient pri $(x - a)^n$, kde n je maximálna mocnina, s ktorou sa $(x - a)$ nachádza v $Q(x)$, t.j. $Zv(a) = A_n \cdot h$, h je číslo.

Teda ak $Q(x)$ je zložený zo súčinu $(x - a)(x - b) \dots$ len v prvej mocnine, tak vôbec nie je potrebné riešiť sústavu, stačí dosádzať postupne hodnoty $a, b, \dots$, čím dostaneme príslušné koeficienty.

4. integrujeme základné typy:

$$\frac{A}{x-a}, t = x - a$$

$$\frac{A}{(x-a)^m}, m > 1, t = x - a$$

$$\frac{Ax+B}{x^2+ax+b} = \frac{\frac{A}{2}(2x+a)+B-\frac{Aa}{2}}{x^2+ax+b} = \frac{A}{2} \frac{(x^2+ax+b)'}{x^2+ax+b} + (B - \frac{Aa}{2}) \frac{1}{x^2+ax+b}$$

$$\frac{Ax+B}{(x^2+ax+b)^m}, m > 1, \dots = \frac{\frac{A}{2}(2x+a)+B-\frac{Aa}{2}}{(x^2+ax+b)^m} = \frac{A}{2} \frac{(x^2+ax+b)'}{(x^2+ax+b)^m} + (B - \frac{Aa}{2}) \frac{1}{(x^2+ax+b)^m}$$

$$\frac{1}{x^2+ax+b} = \frac{1}{(x-\frac{a}{2})^2+b-\frac{a^2}{4}}, t = \frac{2x-a}{\sqrt{4b-a^2}} \left(= \frac{x-\frac{a}{2}}{\sqrt{b-\frac{a^2}{4}}} \right)$$

$\frac{1}{(x^2+ax+b)^m}$ - per partes pre $\frac{1}{(x^2+ax+b)^{m-1}}$ s $u = \frac{1}{(x^2+ax+b)^{m-1}}$ a $v' = 1$, dostaneme rekurentný vzorec:
 $I_m = f(I_{m-1})$ a postupným znižovaním m sa dostaneme k $m=1$, čo vyriešime predošlou metódou.

Iracionálne funkcie: (výrazy s odmocninami)

$$R\left(n_1 \sqrt{\frac{ax+b}{cx+d}}\right), R\left(n_2 \sqrt{\frac{ax+b}{cx+d}}\right), \dots, R\left(n_m \sqrt{\frac{ax+b}{cx+d}}\right)$$

substitúcia $t = n \sqrt{\frac{ax+b}{cx+d}}$, n je najmenší spoločný násobok hodnôt $n_1, n_2, \dots, n_m$

$R(\sqrt{ax^2 + bx + c})$:

Doplnenie na štvorec: $ax^2 + bx + c = a \cdot \left(\left(x - \frac{b}{2a}\right)^2 + \left(\frac{c}{a} - \frac{b^2}{4a^2}\right) \right)$

a vhodná substitúcia upraví výraz na jeden z týchto tvarov:

$R(\sqrt{u^2 - x^2})$:

$$x = u \sin t, dx = u \cos t dt, \sqrt{u^2 - x^2} = |u| \cos t, \text{ resp.}$$

$$x = u \cos t, dx = -u \sin t dt, \sqrt{u^2 - x^2} = |u| \sin t$$

$R(\sqrt{u^2 + x^2})$

$$x = u \operatorname{tg} t, dx = \frac{u}{\cos^2 t} dt = u(1 + \operatorname{tg}^2 t) dt, \sqrt{u^2 + x^2} = \frac{|u|}{\cos t}, \text{ resp.}$$

$$x = u \operatorname{cotg} t, dx = -\frac{u}{\sin^2 t} dt = -u(1 + \operatorname{cotg}^2 t) dt, \sqrt{u^2 + x^2} = \frac{|u|}{\sin t}$$

$R(\sqrt{x^2 - u^2})$

$$x = \frac{u}{\sin t}, dx = -\frac{u \cos t}{\sin^2 t} dt, \sqrt{x^2 - u^2} = |u| \operatorname{tg} t, \text{ resp.}$$

$$x = \frac{u}{\cos t}, dx = \frac{u \sin t}{\cos^2 t} dt, \sqrt{x^2 - u^2} = |u| \operatorname{cotg} t$$

Trigonometrické funkcie: (sin, cos, tg, cotg):

Univerzálna substitúcia, pre $R(\sin, \cos)$: $t = \operatorname{tg} \frac{x}{2}$

$$\sin x = \frac{2t}{1+t^2}, \cos x = \frac{1-t^2}{1+t^2}, dx = \frac{2 dt}{1+t^2}$$

$\int \sin^n x \cos^m x dx$, $n, m \in \mathbb{Z}$ (celé čísla)

1. metóda: Aspoň jedno z n , m je nepárne:

n nepárne: $t = \cos x$

m nepárne; $t = \sin x$

- t.j. dáva sa tam tá druhá funkcia

- Ak obe nepárne tak si možno vybrať.

2. metóda: ak n a m sú buď obe párne alebo obe nepárne

$t = \operatorname{tg} x$.

- Oproti 1. metóde (prípád nep-nep) sa väčšinou dostanú jednoduchšie racionálne funkcie, ktoré treba v ďalšom integrovať.

$\int \sin nx \cos mx$: (Vychádza zo vzorca $\sin(nx \pm mx) = \dots$)

$$\sin(nx + mx) = \sin nx \cos mx + \cos nx \sin mx$$

$$\sin(nx - mx) = \sin nx \cos mx - \cos nx \sin mx$$

$$\sin nx \cos mx = \frac{1}{2} (\sin(nx + mx) + \sin(nx - mx))$$

$\int \sin nx \sin mx$:

$\int \cos nx \cos mx$: (Vychádzajú zo vzorca $\cos(nx \pm mx) = \dots$)

$$\cos(nx + mx) = \cos nx \cos mx - \sin nx \sin mx$$

$$\cos(nx - mx) = \cos nx \cos mx + \sin nx \sin mx$$

$$\sin nx \sin mx = \frac{1}{2} (\cos(nx - mx) - \cos(nx + mx))$$

$$\cos nx \cos mx = \frac{1}{2} (\cos(nx + mx) + \cos(nx - mx))$$

Transcendentálne funkcie: $P(e^x)$, $P(\ln x)$, ...

Substitučná metóda:

Metóda per partes: